

Roczny plan pracy z wiedzy o społeczeństwie w gimnazjum

zintegrowany z serią „Dziś i jutro”

Część 1

Temat lekcji	Wymagania podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:
1. Ja, czyli kto?	<ul style="list-style-type: none">- wyjaśnia terminy: tożsamość, samoocena, samorealizacja, konsumpcjonizm, autorytet- wymienia elementy tożsamości- odróżnia tożsamość osobistą od społecznej- dokonuje samooceny- tłumaczy, czym jest styl życia- charakteryzuje własny styl życia- omawia różnice pomiędzy aktywnym i biernym stylem życia- podaje przykłady aktywnego i biernego spędzania wolnego czasu- wskazuje współczesne autorytety	<ul style="list-style-type: none">- omawia negatywne skutki zaniżonej lub zawyżonej samooceny- wskazuje sposoby poprawienia samooceny- podejmuje działania mające na celu eliminację swoich wad i wykorzystywanie atutów- wymienia czynniki kształtujące styl życia- uzasadnia, jaki sposób spędzania wolnego czasu jest najkorzystniejszy dla człowieka- przedstawia negatywne i pozytywne strony konsumpcyjnego stylu życia, na podstawie tekstu źródłowego- wskazuje osobę, którą uważa za swój autorytet i uzasadnia własny wybór- odróżnia autorytety rzeczywiste od pozornych- wyjaśnia terminy: konformizm, nonkonformizm
2. Człowiek istotą społeczną	<ul style="list-style-type: none">- tłumaczy, co to znaczy, że człowiek jest istotą społeczną- wyjaśnia termin: socjalizacja- wymienia role społeczne, jakie może odgrywać człowiek- wylicza pełnione przez siebie role społeczne	<ul style="list-style-type: none">- wyjaśnia, co decyduje o dobrych relacjach z innymi ludźmi- wskazuje czynniki sprzyjające socjalizacji i ją ograniczające- określa, w jakich sytuacjach człowiek może utracić swoją indywidualność, na podstawie tekstu źródłowego- wymienia przyczyny konfliktu ról społecznych
3. Porozumiewamy się	<ul style="list-style-type: none">- wyjaśnia, na czym polega komunikacja werbalna i niewerbalna- podaje zasady skutecznego	<ul style="list-style-type: none">- przekazuje komunikat w sposób werbalny i niewerbalny- wyjaśnia znaczenie mowy ciała w akcie komunikacji- odczytuje w sposób prawidłowy gesty rozmówcy

	<p>porozumiewania się</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzi rozmowę w sposób kulturalny - wymienia podstawowe zasady publicznych wystąpień - wskazuje sposoby podejmowania decyzji w grupie 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje publicznie przygotowane wystąpienie - uczestniczy w dyskusji lub debacie na wybrany temat - określa reguły przemawiania w sytuacjach oficjalnych - tłumaczy, na czym polega debata oksfordzka - podaje zalety pracy zespołowej
4. Nie taki konflikt straszny	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia terminy: konflikt, negocjacje, kompromis - podaje przykłady sytuacji konfliktowych w codziennym życiu - wymienia różne typy zachowań i postaw w sytuacjach konfliktowych - wskazuje sposoby rozwiązywania konfliktów - tłumaczy, na czym polega konflikt pokoleń, na podstawie tekstu źródłowego 	<ul style="list-style-type: none"> - określa najczęstsze przyczyny konfliktów we współczesnym świecie - podaje negatywne skutki różnych zachowań w sytuacjach konfliktowych - wskazuje problemy, z którymi najczęściej wiąże się konflikt pokoleń, na podstawie tekstu źródłowego
5. Grupy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest zbiorowość, a czym – grupa społeczna - określa rolę kontaktów i więzi z innymi ludźmi w życiu człowieka - przedstawia podział grup społecznych - podaje nazwy grup społecznych, do których należy - wymienia funkcje rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia korzyści płynące z przynależności do różnych grup społecznych - omawia hierarchię grupy - przedstawia cechy, jakie powinien mieć przywódca grupy - dostrzega wpływ grupy na jednostkę - charakteryzuje współczesny model rodziny - tłumaczy, na czym polega wartość i rola rodziny oraz specyfika więzi rodzinnych - wyjaśnia terminy: rodzina niepełna, rodzina przybrana, rodzina zastępcza
6. Życie szkoły	<ul style="list-style-type: none"> - omawia strukturę władz szkoły - wyjaśnia, czym jest statut szkoły - wymienia podstawowe prawa i obowiązki ucznia - podaje przykłady działań samorządu uczniowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - określa zadania poszczególnych organów władz szkoły - podaje sposoby aktywnego uczestniczenia w życiu szkoły - omawia wybrany problem swojej społeczności szkolnej i wskazuje sposoby jego rozwiązania

	- przedstawia historię swojej szkoły i biografię jej patrona	
7. Normy i zasady	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje podstawowe zasady i normy współżycia społecznego - wyjaśnia, dlaczego należy przestrzegać norm społecznych - wymienia podstawowe prawa obywatelskie Polaków - tłumaczy, na czym polega tolerancja i nietolerancja - podaje przyczyny nietolerancji - omawia przyczyny dyskryminacji w szkole 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady postępowania zgodne z określonymi normami - uzasadnia, które normy społeczne uważa za najważniejsze - omawia skutki nieprzestrzegania norm społecznych - przedstawia prawa i wolności obywatelskie Polaków - określa, czym zajmuje się Rzecznik Praw Obywatelskich w Polsce - wyjaśnia termin: wolność słowa - wymienia przykłady nietolerancji we współczesnym świecie - rozpoznaje zagrożenia związane z nietolerancją, na podstawie tekstu źródłowego - przedstawia sposoby zapobiegania dyskryminacji w szkole
1. Mój udział w życiu społecznym	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia terminy: społeczność, społeczność lokalna - wymienia elementy składające się na tradycję lokalną swojego miejsca zamieszkania - podaje przykłady stowarzyszeń i organizacji lokalnych - tłumaczy, czym są potrzeby - wskazuje potrzeby niższego i wyższego rzędu - wymienia różne sposoby realizacji tej samej potrzeby 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia korzyści płynące z życia w społeczności - podaje informacje na temat swojej najbliższej okolicy - określa zadania lokalnych stowarzyszeń i organizacji - charakteryzuje działalność lokalnego stowarzyszenia, na podstawie tekstu źródłowego - omawia problemy występujące w społeczności lokalnej - przedstawia hierarchię potrzeb według A. Masłowa
2. Razem stanowimy naród	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia terminy: naród, tożsamość narodowa, dziedzictwo narodowe - wymienia polskie symbole narodowe - podaje daty polskich świąt narodowych - omawia czynniki sprzyjające kształtowaniu się narodów 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady polskiego dziedzictwa narodowego - określa rolę symboli narodowych - przedstawia etapy powstawania narodu polskiego - wyjaśnia, dlaczego utrata niepodległości i okres zaborów wpłynęły na kształtowanie świadomości narodowej Polaków - wymienia zalety uczestnictwa w tworzeniu kultury narodowej - omawia dobre oraz złe strony wielonarodowości
3. Od patriotyzmu do szowinizmu	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia terminy: ojczyzna, patriotyzm 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje współczesne formy patriotyzmu - wskazuje różnice pomiędzy patriotyzmem a nacjonalizmem i szowinizmem

	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, na czym polega patriotyzm lokalny - przedstawia obowiązki obywateli wobec ojczyzny - wymienia rodzaje patriotyzmu, na podstawie tekstu źródłowego - charakteryzuje różne postawy patriotyczne – nacjonalizm, szowinizm i kosmopolityzm - określa, czym jest stereotyp i wymienia jego cechy - wyjaśnia, czym był Holocaust 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie stereotypu w odniesieniu do narodów - podaje przykłady pozytywnych stereotypów narodowych
4. Mniejszości narodowe	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia terminy: mniejszości narodowe, mniejszości etniczne - wymienia mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce - podaje podstawowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce - uzasadnia konieczność poszanowania odrębności kulturowej mniejszości narodowych - wskazuje największe skupiska Polonii na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia prawa mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce - ocenia stosunek Polaków do mniejszości narodowych - wskazuje na mapie państwo, w którym znajduje się największe skupisko Polonii - podaje czynniki wpływające na kształtowanie poczucia odrębności kulturowej, na podstawie tekstu źródłowego - wskazuje więzi łączące Polonię z państwem i narodem polskim - wymienia dziedziny aktywności Polonii - omawia pozytywne i negatywne skutki emigracji Polaków
5. Społeczeństwo i hierarchia społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia terminy: społeczeństwo, globalna wioska - tłumaczy, czym jest społeczeństwo informacyjne - wskazuje różnice między życiem społeczeństwa pierwotnego i współczesnego - wymienia klasy społeczne - charakteryzuje klasę średnią 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje funkcjonowanie wybranego społeczeństwa pierwotnego - charakteryzuje klasy i warstwy społeczne - wymienia korzyści wynikające z obecności w społeczeństwie klasy średniej, na podstawie tekstu źródłowego - przedstawia dobre i złe strony przynależności do wybranej klasy społecznej - wyjaśnia, na czym polega awans społeczny i degradacja społeczna
6. Polskie społeczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje współczesne społeczeństwo polskie 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia poziom wykształcenia społeczeństwa polskiego - charakteryzuje problemy społeczne występujące w Polsce

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia klasy społeczne występujące w Polsce - przedstawia kwestie związane ze szkolnictwem wyższym w Polsce, na podstawie tekstu źródłowego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia korzyści i zagrożenia, jakie niesie ze sobą powszechny dostęp do internetu - tłumaczy przyczyny dużej liczebności polskiej klasy średniej
1. Po co ludziom państwo?	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia termin: państwo - podaje nazwy trzech państw federacyjnych i unitarnych - przyporządkowuje Polskę do właściwego rodzaju państwa - wymienia cechy państwa - określa funkcje państwa - rozróżnia pojęcia <i>obywatelstwo</i> i <i>narodowość</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie tworzy definicje państwa federacyjnego i państwa unitarnego - wskazuje na mapie państwa federacyjne i unitarne - omawia cechy państwa - opisuje wewnętrzne i zewnętrzne funkcje państwa - przedstawia sposoby uzyskania obywatelstwa polskiego - ocenia relacje państwo –obywatel - wyjaśnia termin: repatriacja
2. Ustroje polityczne	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje ustroje: demokratyczny, autorytarny i totalitarny - wymienia nazwy trzech państw demokratycznych, autorytarnych i totalitarnych - wskazuje różnice między monarchią a republiką - podaje nazwy trzech monarchii i republik - opisuje, na czym polegają mechanizmy wpajania społeczeństwu określonej ideologii, na podstawie tekstu źródłowego 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie państwa demokratyczne, autorytarne i totalitarne - odszukuje na mapie monarchie i republiki - opisuje sposoby powstawania trzech typów ustrojów politycznych - wyjaśnia genezę różnych form rządów - charakteryzuje rolę obywateli w państwie demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym - rozpoznaje przywódców najważniejszych państw współczesnych - wyjaśnia terminy: ideologia, indoktrynacja, pucz, gospodarka centralnie sterowana, kadencja, system prezydencki, parlamentarny i mieszany - opisuje okoliczności powstania nowych państw w Europie po II wojnie światowej
3. Demokracja	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia istotę demokracji - odróżnia demokrację bezpośrednią od pośredniej - podaje przykłady zastosowania różnych form demokracji bezpośredniej i pośredniej - wymienia kategorie praw i wolności 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, na czym polegają różne rodzaje demokracji - ocenia znaczenie kultury politycznej dla funkcjonowania państwa demokratycznego - uzasadnia wyższość demokracji nad innymi ustrojami politycznymi - wyjaśnia, w jaki sposób państwo demokratyczne dba o dobro obywateli - wymienia przykłady praw przysługujących obywatelom w krajach demokratycznych

	<p>obywatelskich w państwie demokratycznym</p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym jest kultura polityczna, na podstawie tekstu źródłowego - uczestniczy w dyskusji na temat stosowania zasad demokratycznych w życiu codziennym - wyjaśnia terminy: radni, posłowie, inicjatywa obywatelska, plebiscyt, konsultacje społeczne, referendum 	
4. Zalety i wady demokracji	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zalety i wady ustroju demokratycznego - tłumaczy, na czym polega demokracja większościowa i demokracja konstytucyjna - wyjaśnia, na czym polegają działania dla dobra państwa 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia zagrożenia, które wiążą się z demokracją większością - rozróżnia pojęcia <i>dobro państwa</i> i <i>dobro partii</i> - przedstawia znaczenie współpracy i kompromisu dla funkcjonowania demokracji, na podstawie tekstu źródłowego - wymienia cechy charakteru i osobowości, którymi powinien się odznaczać dobry polityk - przedstawia swoją opinię na temat polskiej demokracji
5. Społeczeństwo obywatelskie	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia termin: obywatelstwo - wymienia prawa i obowiązki obywatela Polski - tłumaczy, na czym polega istota społeczeństwa obywatelskiego - przedstawia formy udziału obywateli w życiu publicznym - omawia cechy charakteryzujące dobrego obywatela - rozróżnia formy społecznego protestu 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy, którymi powinny charakteryzować się osoby chcące brać aktywny udział w życiu społecznym, na podstawie tekstu źródłowego - wskazuje sposoby rozwiązań problemów lokalnych i ogólnokrajowych z wykorzystaniem różnych form inicjatywy obywatelskiej - uzasadnia konieczność udziału obywateli w życiu publicznym - wyjaśnia terminy: „weto ludowe”, strajk pracowniczy, organizacja pożytku publicznego - uczestniczy w dyskusji dotyczącej wpływu obywateli na sprawy ważne dla całego państwa
6. Organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia trzy sektory życia społecznego - wyjaśnia terminy: organizacja pozarządowa, wolontariat 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia zasady wolontariatu - wskazuje korzyści wynikające z pracy wolontariuszy dla obywatela i społeczeństwa - tłumaczy, jaką rolę odgrywają w społeczeństwie organizacje non profit, na podstawie tekstu źródłowego

	<ul style="list-style-type: none"> - omawia zadania organizacji pozarządowych - wskazuje różnice między działalnością fundacji i stowarzyszenia 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady organizacji non profit działających w najbliższej okolicy
7. Patologie w państwie demokratycznym	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia terminy: demagogia, populizm - wymienia patologie władzy - tłumaczy, na czym polegają: korupcja, biurokratyzacja, centralizacja - wskazuje przykłady nadmiernej biurokratyzacji 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje wystąpienie o charakterze populistycznym - uczestniczy w dyskusji lub debacie na temat sposobów zwalczania patologii władzy - wymienia skutki korupcji - opracowuje szkolną kampanię walki z korupcją
1. Po co ludziom pieniądze?	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia historię pieniądza - wyjaśnia, jak należy posługiwać się kartą płatniczą - wymienia funkcje pieniądza - uczestniczy w dyskusji na temat przyszłości pieniądza 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia funkcje pieniądza - przedstawia pozytywne strony posiadania karty płatniczej - wymienia pozytywne i negatywne skutki nieograniczonego dostępu do pieniędzy - tłumaczy ideę wprowadzania wspólnej europejskiej waluty – euro
2. ABC gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest gospodarka - charakteryzuje poszczególne działy gospodarki - wyjaśnia terminy: popyt, podaż, konkurencja, monopol 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje polską gospodarkę - wskazuje różnice pomiędzy gospodarką centralnie planowaną i gospodarką wolnorynkową - określa zależność między popytem i podażą - tłumaczy, na czym polega monopol i konkurencja - wyjaśnia, czym jest koniunktura gospodarcza
3. Ekonomia w moim domu	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest gospodarstwo domowe - wymienia rodzaje gospodarstw domowych - przedstawia różne źródła dochodów w gospodarstwach domowych - planuje swoje wydatki - wyjaśnia, kim jest konsument - wymienia podstawowe prawa konsumenta 	<ul style="list-style-type: none"> - określa liczebność i rodzaje współczesnych polskich gospodarstw domowych - planuje budżet domowy - wyjaśnia, czym są wydatki stałe i zmienne - podaje, na co należy zwrócić uwagę przy dokonywaniu zakupu towaru - omawia prawa konsumenta i obowiązki sprzedawcy - prawidłowo wypełnia formularz reklamacyjny - wymienia zadania rzecznika konsumentów - tłumaczy, czym zajmuje się Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

	<ul style="list-style-type: none"> - podaje sposoby zgłaszania reklamacji - tłumaczy, czym jest gwarancja towaru - wskazuje instytucje zajmujące się ochroną praw konsumenta 	
4. Podatki i budżet państwa	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia termin: podatek - uzasadnia potrzebę płacenia podatków - wymienia rodzaje podatków w Polsce - podaje wysokość stawek podatkowych obowiązujących w Polsce - wyjaśnia, czym jest budżet państwa - oblicza wysokość podatku dochodowego płaconego przez obywatela - wskazuje źródła dochodów i wydatków państwa 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje rodzaje podatków w Polsce - wyjaśnia terminy: deficyt budżetowy, NIP, PIT, CIT, VAT - opisuje sposoby pokrywania deficytu budżetowego - ocenia skalę podatkową obowiązującą w Polsce na tle innych państw - przedstawia własne propozycje inicjatyw, które można by finansować z dochodów państwa - tłumaczy, na czym polega zjawisko „szarej strefy”
5. System bankowy	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia terminy: waluta, emisja, Narodowy Bank Polski, Rada Polityki Pieniężnej, konto bankowe, lokata, kredyt - omawia prawo popytu i podaży - określa istotę działalności banków 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co wpływa na tworzenie systemu pieniężnego w danym państwie - wymienia zadania Narodowego Banku Polskiego i Rady Polityki Pieniężnej - określa czynniki kształtujące prawo popytu i podaży - wskazuje szanse i zagrożenia wynikające z korzystania z różnorodnych usług bankowych - porównuje i ocenia jakość usług bankowych - omawia rolę reklamy w sektorze bankowym - prezentuje ofertę wybranych banków internetowych
6. Giełda papierów wartościowych	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia terminy: giełda, makler, indeks giełdowy, akcja, obligacja, hossa, bessa - wskazuje różnice między akcjami a obligacjami 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia miasta, w których znajdują się największe współczesne giełdy papierów wartościowych - odszukuje w internecie informacje o wynikach indeksów giełdowych - opisuje, na czym polega praca maklera i gra na giełdzie - ocenia ryzyko związane z grą na giełdzie - przedstawia zasady funkcjonowania funduszy inwestycyjnych
7. Ożywienie gospodarcze i kryzys	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia terminy: koniunktura, recesja, inflacja, produkt krajowy brutto, produkt krajowy brutto na osobę - wymienia skutki ożywienia i kryzysu gospodarczego dla obywateli 	<ul style="list-style-type: none"> - określa czynniki wpływające na ożywienie i kryzys gospodarczy w państwie - opisuje mechanizm powstawania inflacji - wymienia skutki ożywienia i kryzysu gospodarczego dla państwa i przedsiębiorców - ocenia aktualny stan polskiej gospodarki - porównuje obecny stan polskiej gospodarki z sytuacją gospodarczą w innych krajach

	<p>- tłumaczy, za pomocą jakich wskaźników można ocenić stan gospodarki</p>	<p>Unii Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje szanse i zagrożenia wynikające z ingerencji władz państwowych w gospodarkę danego kraju - odszukuje w rocznikach statystycznych i internecie informacje o wartości wskaźników stanu gospodarki w Polsce - porównuje wskaźniki poziomu polskiej gospodarki ze wskaźnikami stanu gospodarki innych państw
--	---	---

W planie zastosowano następujące uproszczenie:

- podręcznik – „Dziś i jutro. Wiedza o społeczeństwie – podręcznik z ćwiczeniami dla klas I–III gimnazjum. Część 1”.

Uwagi:

Nauczyciel, po omówieniu zagadnień zawartych w poszczególnych rozdziałach, może przeznaczyć dodatkowe godziny lekcyjne na przeprowadzenie powtórzeń oraz sprawdzianów.